

УВОДНА ИЗЛАГАЊА*

Академик Стеван Карамата

На самом крајњем југу Србије налази се подручје специфичног националног састава - Гора са Горанцима. Нешто мало северније живе уз Србе, Роме и Албанце - муслимане и муслимани словенско-српског порекла у подручју Средачке жупе, и око Призрена Турци и да поменемо, као специфичну групацију, и Албанци-католици. Скоро све те поменуте националне или верске групе су данас изложене притисцима и мањем или тежем угњетавању. Што је, при том, најжалосније за већину тих групација и тешкоће са којима се срећу мало се зна у широкој јавности и о већини се мало и говори. Тек последњих десетак година почело је упознавање шире јавности са постојањем Горанаца као посебне етничке групе, у старијим пописима они чак нису били издвајани!

Пре четири године Одбор за проучавање Косова и Метохије тражио је да се у будући попис становништва Горанци, као етничка група, посебно унесу - и срећни смо да је то коначно и учињено. Ипак, тек последњих година за већину становништва Србије постојање Горанаца постаје чињеница. О муслиманима Средачке жупе, међутим, још увек се готово ништа не зна, а недовољно и о бројним Турцима у подручју Призрена.

До сад су одржавана саветовања о Ромима Косова, њиховом положају и условима живота, а о проблемима са којима се сусрећу Срби на Косову и у Метохији смо углавном упознати. О Горанцима као и о муслиманима Средачке жупе и Турцима, до сада, није било разматрања на научном нивоу. Стога су Одбор за проучавање Косова и Мето-

* Уводна излагања на почетку рада научног скупа – округлог стола – под насловом: ПРОБЛЕМИ САДАШЊЕГ ПОЛОЖАЈА ГОРАНАЦА, МУСЛИМАНА И ТУРАКА У КРАЈЊЕМ ЈУЖНОМ ДЕЛУ СРБИЈЕ, ОДНОСНО КОСОВА И МЕТОХИЈЕ, одржаном у Београду 19. априла 2000. године

хије и Географски институт “Јован Цвијић” САНУ покренули прошле године иницијативу за одржавање Научног скупа на коме би били анализирани садашњи положај и услови у којима сада живе Горанци, Муслимани и Турци у тим крајевима. Овај Научни скуп првенствено је посвећен Горанцима, надамо се да ћемо слично на наредним скуповима размотрити и услове живота муслимана Средачке жупе и Турака.

Овај Скуп не би био могућ без заинтересованости и изванредног рада Горанаца избеглих у централну Србију, као и истраживача – географа, етнолога и других – који су радили у Гори, па хоћу да истакнем њихов допринос и да им се захвалим.

Морам да поменем помоћ коју су за организовање овог Скупа дали Привремено Извршно веће Косова и Метохије, Министарство за старање о људским правима и правима националних мањина, Министарство културе, Министарство информисања, Министарство за науку и технологију Владе Републике Србије. Без те помоћи овај скуп не би задобио шири значај и не би могли да се објаве материјали са скупа.

На крају, осећам обавезу да се захвалим, у име организатора и Председништва скупа, свим учесницима у раду овог Округлог стола, ауторима и присутнима, а посебно министру Ивану Седлаку.